

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АСОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

CLDP
COMMERCIAL LAW DEVELOPMENT PROGRAM

Босна и Херцеговина
Федерација Босне и Херцеговине
Кантон Сарајево
МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ И СПОРТА

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZICKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZICKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

Босна и Херцеговина,
© АМУС 2015 сва права задржана

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

АМУС

Асоцијација композитора музичких стваралаца

Обала Кулина бана 22, Сарајево

Тел : 033 205 600 Факс : 033 218 258

email: strucnasluzba@amus.ba; www.amus.ba

Брошуру сацинио

ауторски тим АМУС Стручне службе

Реализацију овог пројекта омогућили су

CLDP и Министарство културе и спорта Кантона Сарајево

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZICKIH STVARALACA
АСОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

ОДГОВОРИ НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА (FAQ):

1. Шта је ауторско право?

Ауторско право је скуп правних норми које регулишу права аутора у погледу његовог ауторског дјела.

2. Ко је аутор?

Аутор је физичко лице које је створило дјело. Аутор је уједно и власник тог дјела. Морална права аутора увијек припадају аутору и не могу бити пренесена. С друге стране, аутор своја имовинска права може прењети на треће физичке или правне особе.

3. Шта је ауторско дјело?

Ауторско дјело је људска творевина из области књижевности, умјетности или науке која има духовни садржај, одређену форму која је оригинална.

4. Шта је предмет ауторскоправне заштите?

Предмет ауторскоправне заштите је ауторско дјело.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIKKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

5. Ко све може бити аутор?

Већ у претходном питању нагласили смо да је аутор физичко лице које је створило ауторско дјело. Будући да стварање дјела није правни посао, за стицање својства аутора није потребна пословна способност. То значи да и малолетна лица или особе са менталним потешкоћама, поремећајима и проблемима које иначе немају пословну способност могу без икаквих ограничења бити аутори. Аутор дјела не мора увијек бити једно лице, то може бити и више лица која заједнички стварају ауторско дјело. Правно лице (привредно друштво, установа, удружење итд.) не може бити аутор. Правно лице може бити само изведени носилац ауторског права, то јест када се на њега пренесе право на искориштавање дјела.

6. Која права имају аутори?

Права сваког физичког лица којег сматрамо аутором дијеле се, у принципу, на морална и имовинска ауторска права. Аутори генерално својим правима располажу онако како хоће, али се у коначници све своди на два овдје поменута појма.

7. Како постајем носилац ауторског права на свом дјелу?

Ауторско право настаје и припада аутору на основу самог чина стварања ауторског дјела и није увјетовано испуњењем било каквих формалности или захтјева у погледу његовог садржаја, квалитета или сврхе. Довољно је да индивидуална идеја изађе из духовне, унутрашње сфере свог ствараоца и да буде изражена и самим тим постаје ауторско дјело које ужива ауторскоправну заштиту. За разлику од права индустријског власништва, као што су патент, жиг, индустријски дизајн, географска ознака, за чије је стицање потребно испунити одређене формалности у управном поступку који се води пред Институтом за интелектуално власништво/својину БиХ, ауторско право је независно од таквих формалности. Ауторско право почиње аутоматски чим је дјело створено или први пут фиксирано у материјалном облику.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

8. Која дјела штити АМУС?

АМУС штити свако музичко дјело које је створено од стране аутора који се налазе у систему колективног остваривања ауторског права. Међутим, и ту постоји обавеза „објављивања“ дјела на било који начин: CD/DVD, музички канали/радио станице, путем интернета, итд.

9. Да ли је могуће депоновати ауторско дјело, односно осигурати се од крађе?

У циљу очувања доказа или из других разлога, Закон је увео могућност депоновања оригиналних примјерака ауторског дјела или предмета сродних права и постојање посебног „регистра“ ауторских дјела и предмета сродних права, који се води у Институту за интелектуално власништво/својину БиХ. Депоновано дјело уписује се у књигу евиденције ауторских дјела и у овом случају нема конститутиван карактер, нити је услов за стицање ауторско правне заштите, већ само могућност.

Уколико дјело до дана депоновања није учињено доступним јавности, подношењем тог дјела Институту за интелектуално власништво БиХ и његово уписивање у књигу евиденције представља објављивање тог дјела.

Сматра се да права на дјелима и предметима сродних права која су уписана у књигу евиденције ауторских дјела постоје и припадају лицу које је тамо назначено као њихов носилац док се не докаже супротно.

Оригинали или примјерци ауторских дјела депонују се на тај начин да се Институту приложе доказни материјали који садрже одговарајућу репродукцију дјела из које Институт може установити постојање тог дјела и његове карактеристике или, када је то изричито дозвољено Правилником о начину и форми депоновања ауторских дјела и предмета сродних права и о њиховом уписивању у књигу евиденције („Службени Гласник БиХ“ бр. 27/11), такав опис дјела који служи као довољан доказ о његовом постојању и карактеристикама.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KONTOZITOPA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

Физички оригинали ауторских дјела (рукописи, слике, кипови и сл.) не могу се депоновати у Институту, а физички примјерци ауторских дјела могу се депоновати само у случајевима и на начин изричито предвиђен горе наведеним правилником.

Захтјев за депоновање и уписивање ауторских дјела или предмета сродних права у књигу могу поднијети аутори тих дјела или други искључиви носиоци ауторских или сродних права и подноси се одвојено за свако поједино ауторско дјело или предмет сродног права за које се тражи депоновање и уписивање у књигу евиденције. Све информације су на веб страници Института (www.ipr.gov.ba).

За уношење у евиденцију и депоновање примерака ауторских дела и предмета сродних права у Институту плаћа се прописана накнада.

10. У којем облику се подносе одређене врсте ауторских дјела ? На примјер, како депоновати скулптуру од леда димензија 10м x 5м?

6

Сва писана дјела која су већ издата у штампаном облику у комерцијалне сврхе могу се поднијети у облику примјерка таквог издања, независно од његовог формата и обима. Писана дјела која нису издата у штампаном облику чији обим прелази 50 страница формата А4 подносе се у дигиталном облику. Драмска дјела подносе се на исти начин као писана дјела. Говорна дјела подносе се у облику дигиталног звучног, односно аудиовизуелног записа.

Музичка дјела без ријечи подносе се, у правилу, у облику партитуре. Ако партитура не постоји, та дјела се могу поднијети у облику клавирског извода. Ако не постоји ни он, та дјела могу се поднијети у облику дигиталног звучног, односно аудиовизуелног записа. Музичка дјела са ријечима подносе се на исти начин као што је предвиђено за музичка дјела без ријечи с тиме да се подноси и текст.

Драмско-музичка дјела (опере, оперете, мјузикли и сл.) подносе се у облику партитуре уколико она постоји као штампано издање. Ако не постоји, та дјела могу се поднијети у облику клавирског извода и либрета. Ако не постоје ни у том облику, та дјела могу се поднијети у облику дигиталног звучног, односно аудиовизуелног записа.

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

Аудиовизуелна дјела подносе се у дигиталном облику. Ако је аудиовизуелно дјело фиксирано само у аналогном облику (филмска трака, магнетна трака), подноси се у облику сценарија или детаљног описа његовог садржаја.

Цртежи, скице, графике, слике и друга слична дводимензионална дјела ликовне умјетности, као и костимографска и сценографска дјела подносе се у облику фотокопије, фотографије, дигиталне фотографије, скениране копије или друге сличне репродукције ликовног дјела, слике костима или слике сценске опреме.

Кореографска дјела могу се поднијети у облику лабанотације или неког другог начина записивања плесних покрета који је опћеприхваћен у струци. Ако такав запис не постоји, кореографска, као и пантомимска дјела могу се поднијети у облику описа покрета ријечима или у облику дигиталног снимка плесног или пантомимског извођења.

Сва тродимензионална дјела са подручја ликовне умјетности, архитектуре, свих грана примијењених умјетности, индустријског обликовања или презентација научне, образовне или техничке природе подносе се у облику фотографија или дигиталних фотографија које приказују тродимензионално дјело из толико углова колико је потребно да се уоче све његове индивидуалне карактеристике.

Скице, планови, нацрти, картографска дјела, техничке скице, графикони и друга дјела исте природе могу се поднијети и у облику штампаног примјерка дјела већег од формата А4 ако се могу склопити на величину која не прелази формат А4 и ако се у уобичајеној употреби редовно склапају на тај начин.

Фотографска дјела и дјела произведена поступком сличним фотографском подносе се у облику примјерка таквог дјела (позитив, дијапозитив или дигитална фотографија), а не у облику негатива. За подношење захтјева за депонирање и уписивање дјела у књигу евиденције плаћају се трошкови у износу:

а) физичка лица, за компјутерске програме и одвојено

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

8

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

- чување оригиналног кôда - 60,00 КМ
- б) правна лица, за компјутерске програме и одвојено чување оригиналног кôда - 120,00 КМ
- в) физичка лица, за сва остала дјела и предмете сродних права - 50,00 КМ
- г) правна лица, за сва остала дјела и предмете сродних права - 100,00 КМ
- д) сва лица за дјела и предмете сродних права која нису у папирном облику формата А4 или у електронском облику - 150,00 КМ

Уколико желите да вам Институт за интелектуално власништво БиХ изда посебну исправу уписивању у књигу евиденције плаћају се трошкови у износу:

- а) физичка лица, за сва дјела и предмете сродних права - 50,00 КМ
- б) правна лица, за сва дјела и предмете сродних права - 100,00 КМ

11. Колико траје ауторско право?

Ауторско право има ограничен рок трајања. Оно траје за живота аутора и 70 година након његове смрти.

Послије истека тог рока ауторско дјело постаје слободно за кориштење, али се интегритет дјела и успомена на његовог аутора морају и даље у цјелости поштовати, што у бити значи да се имена оригиналних аутора дјела морају навести.

12. Шта су то слободна дјела?

Слободна су дјела ауторска дјела којима је истекао рок заштите прописан ЗКОАСП.

13. Може ли недовршено дјело бити заштићено?

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

И недовршено дјело може бити предметом заштите само код Института за интелектуално власништво БиХ.

14. Шта значи објављивање?

Објављивање значи да је ауторско дјело или предмет сродног права први пута постало доступно јавности, уз одобрење овлаштене особе.

15. Да ли се дјело сматра објављеним уколико се стави на YouTube?

YouTube је популарни интернетски сервис за размјену видео садржаја гдје корисници могу постављати, прегледавати и оцјењивати видео исјечке. Обзиром да корисници, било гдје се налазили, имају могућност слободног приступа YouTube сервису сматраће се да је објављивањем на YouTube-у самим тим и дјело објављено.

16. Шта значи издавање?

9

Издавање значи да је довољан број израђених примјерака ауторског дјела или предмета сродног права с дозволом овлаштене особе понуђен јавности, или стављен у промет.

17. Које су обавезе корисника?

а) Обавеза закључења уговора о кориштењу дјела

Корисник ауторских дјела из репертоара колективне организације мора имати закључен уговор о неискључивом преносу права за кориштење тих дјела. Уговор се прави према одредбама важећег Колективног уговора, и то најмање 72 сата прије кориштења музичких дјела.

б) Обавеза корисника да извјештава колективну организацију

Генерална обавеза свих корисника – организатора културно-умјетничких и забавних приредби, концерата и других видова кориштења заштићеног материјала (ауторских музичких

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

дјела) "живе музике" за које се наплаћују карте, конзумација или други вид наплате или ограничења улаза, односно одговорна лица у угоститељским објектима је да прибаве дозволу најмање 72 сата прије одржавања приредбе. Након што прибаве дозволу за кориштење ауторских музичких дјела, колективној организацији су у року од 15 дана од одржавања приредбе обавезни доставити попис свих изведених музичких дјела.

Надлежни орган унутрашњих послова ће на захтјев аутора или колективне организације забранити приредбу или кориштење заштићеног дјела, ако организатор предходно не прибави дозволу. У случају неовлаштеност кориштења заштићеног ауторског дјела АМУС је овлаштен предати приједлог за покретање прекршајног или чак кривичног поступка. (Недозвољено кориштење ауторских дјела је кривично дјело из члана 243. став 1. и 5. Кривичног закона Босне И Херцеговине) "Службени гласник БиХ", бр. 37/03, 61/04, 30/05, 53/06 и 55/06, за које је поред новчане прописана и казна затвора од 6 мјесеци до 5 година.)

10

18. Шта је ауторска накнада?

Ауторска накнада је накнада која се исплаћује ауторима за кориштење њихових ауторских дјела.

19. Како се одређује накнада?

Ауторска накнада одређује се тарифом која се, након преговора колективне организације и репрезентативног удружења корисника свих врста, објављује у Службеном Гласнику БиХ и тиме постаје званична. Тарифом се одређује висина и начин израчунавања накнада које сваки корисник, без обзира на облик и врсту искориштавања дјела, мора платити колективној организацији (АМУС-у) за кориштење било којег ауторског музичког дјела. Тарифа је прилагођена економској ситуацији у земљи, висини тарифа у региону, мјесту тј. објекту за које се примјењује, врсти искориштавања музичког дјела (механичка или жива), наплати улазница итд.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

Тарифа се одређује према унапријед дефинираном уговору, нпр. уколико је ријеч о угоститељском објекту накнада се одређује према типу, врсти и обиму вашег пословања. Примјер: врста локала, радно вријеме, капацитет угоститељског објекта, да ли се изводи музика „уживо“ или се ради о механичкој репродукцији музике на аудио и/или видео уређајима, да ли се наплаћују улазнице, обавезна конзумација и слично.

Тарифа за туристичко-угоститељске објекте је дефинирана колективним уговором између колективне организације и репрезентативног удружења корисника („Службени гласник БиХ“ бр. 25/14).

20. Ко одређује тарифу?

Тарифа се одређује колективним уговором између колективне организације и репрезентативног удружења корисника. Као једноставан примјер процеса успоставе тарифе и колективног уговора навест ћемо електронске медије. У наведеном процесу уложено је много времена и енергије како би се појаснила теоријска и практична питања која се односе на комплексан однос између колективне организације и радио, RTV или TV емитера.

Тај однос почиње са преговорима са удружењем или удружењима електронских медија, те потписивањем колективног уговора којим се регулишу услови којима емитери прибављају дозволу за кориштење музике. Преко појединачних уговора са сваким емитером, почиње се са путама за успостављање и плаћање фактуре у датим роковима; па процесом едукације о просљеђивању евиденције изведених дјела, завршава у колективној организацији обрадом података и у коначници исплатама ауторима уз извјештај изведених дјела и условима исплате.

Успјешним окончањем преговора тарифе за електронске медије, објављена је у Службеном гласнику БиХ 9. октобра 2012.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIKALNIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

21. На који начин се расподјељују тантиједи ауторима?

Ауторски тантиједи распоређују се према унапријед утврђеном систему, (у случају АМУС-а ради се о Правилнику за остваривање ауторских права), који има свака колективна организација на свијету. Овисно од групе корисника прикупљених средстава израчунава се коефицијент који се онда примјењује према броју извођења на свим емитерима и укупне масе прикупљеног новца.

Компјутерски програм који у себи садржи путеве приступа електронским базама података аутора и дјела, затим аутоматски обрачунава висину ауторске накнаде по процентима по којима су дјела пријављена у било којој колективној организацији у свијету. Генерална идеја је да за аутора вриједи једноставна једначина: колико музике - толико новца!

12

Укупна маса накнада за права јавне изведбе музичких ауторских дјела прикупљена од корисника, распоређује се ауторима на основу заступљености одређених дјела у програмима радио и ТВ станица те у зависности од репартицијског разреда емитованог дјела које је у складу с тим бодовано.

Ако уговором између аутора музике и аутора текста те аутора аранжмана није другачије одређено, композитору припада 46% ауторске накнаде, аутору текста 32%, аутору аранжмана 22%.

Код дјела озбиљне музике композитору припада 80%, а аутору текста 20% ауторске накнаде. Ауторска накнада за збирку музичких дјела, ако споразумом аутора није другачије одређено, дијели се на начин да аутору збирке припада 25% а ауторима чија дјела збирка садржи припада 75%.

Обрађивачу слободног дјела отпада 25% од укупне накнаде која би припадала тој врсти дјела. На захтјев обрађивача, постотак накнаде може се повећати на 75%, ако се обрада истиче изнимном квалитетом и озбиљним третманом.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIKIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

Обрађивачу домаћих народних умјетничких творевина и аутору збирке домаћих народних умјетничких творевина репартира се 100% ауторске накнаде која припада тој врсти дјела.

Преводиоцу текста за који ауторско право није истекло музичког дјела припада 50% ауторске накнаде предвиђене за текст, ако поднесе писмено одобрење аутора изворног текста.

22. Шта су то велика а шта мала ауторска права?

Мала права су ауторска права која настају јавним извођењем књижевних и музичких несценских дјела. Код јавне изведбе ауторских дјела корисницима се даје дозвола за комплетне репертоаре и опусе организација аутора, јер не постоји економска или било која друга могућност појединачног преноса.

АМУС заступа мала ауторска музичка права. Сва остала права у БиХ немају колективну заштиту јер нема колективних организација које су од Института добиле дозволу за то. Остала дјела и изведбе штити Закон директно, односно носиоци тих права се морају сами за то побринути.

Велика права су права јавног приказивања и саопштавања јавности сценских, музичких и кореографских дјела.

23. Што су то механичка права?

Механичка права су права снимања, умножавања и стављања у промет ауторских дјела на носаче звука (плоче, касете, компакт дискове и др.) и на аудиовизуалне носаче (видео, DVD и др.). Права механичке репродукције БиХ музичких и књижевних аутора АМУС остварује се на основу пресумиране пуномоћи (чл. 18.ст.1 Закона о ауторском праву и сродним правима).

Права механичке репродукције страних аутора АМУС остварује у складу с уговорима о узајамном заступању, које склопи с иностраним ауторским друштвима.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

24. Зашто је колективно остваривање/управљање ауторским и сродним правима неопходно?

Композитори, писци, музичари, пјевачи, извођачи, иноватори и други талентовани појединци су дио најзначајнијег друштвеног капитала. Они чине 0.1% од најталентованијег шта има сваки народ, свака земља. Да бисмо потакли развој њиховог талента те да би се они охрабрили да стварају и тако чине нове вриједности, потребно је да овим појединцима дамо потицај у виду накнаде кој се оствари по основу давања дозволе за кориштење њихових дјела. То се сматра цивилизацијским достигнућем.

Организације за колективно управљање су важна веза између ствараоца и корисника ауторских дјела (на примјер: радио станице) зато што су оне сигурне да ће власници права, ствараоци примити накнаду за кориштење њихових дјела.

25. Шта је тачно „колективно остваривање/управљање права“

Колективно остваривање ауторског и сродних права је дјелатност у којој једна организација дјелује у интересу, за рачун и у име аутора дјела односно носиоца права.

Сваки аутор има право допустити или забранити кориштење његових дјела, нпр. драматург може пристати да се његово дјело одиграва на позорници под одређеним, претходно договореним, условима, а писац може договорити уговор с издавачем за издавање и дистрибуцију књиге, композитор или аутор текста у склопу једног музичког дјела може пристати да се његова изведба сними на CD/DVD итд. Ови примјери показују како власници права заправо могу остварити своја права.

Но, индивидуално остваривање права је практички немогуће за одређене врсте употребе. Немогуће је да се сваки појединачни аутор лично обрати свакој TV или радио станици тј програму, преговара висину и начин употребе, те изда лиценцу за кориштење свога дјела. С друге стране, немогуће је за било коју врсту корисника да тражи посебну дозволу за кориштење сваког појединачног дјела од сваког

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZICKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

аутора који је учествовао у стварању истог. Непрактичност обављања свих овдје поменутих активности појединано, како за ауторе тако и за кориснике, створило је потребу за креирањем организација за колективно управљање правима аутора (СМО). Основни циљ ових организација је осигуравање да се репертоар искористених ауторских дјела наплати од стране корисника и уплати ауторима дјела, у оном проценту и обиму у којем је то пријављено у базама података.

26. Колективно остваривање/управљање

Постоје различите врсте организација за колективно управљање или групе таквих организација, овисно о категорији дјела (музика, драмска дјела “мултимедиа” продукције, итд.) које колективно управљају разним врстама права.

“Традиционалне” организације за колективно управљање, које дјелују у име својих чланица, преговарају стопе и услове кориштења са корисницима, издају дозволе којима овлашћују кориштења, прикупљају и дистрибуирају хонораре. Појединачни власници права не учествују директно нити у једном од ових процеса.

27 Центри за одобравање права

Издају дозволе под одређеним условима за кориштење дјела и уз услове надокнаде које одреди појединачни власник права који је члан центра (у области репгографије, на примјер: аутори писаних дјела као што су књиге, часописи и публикације). Центар у овом случају служи као агент за власника права који остаје директно укључен у одређивање услова за кориштење његових дјела.

“One Stop Shops” су нека врста коалиције посебних организација за колективно управљање које нуде корисницима централизован извор гдје се ауторизације могу добити брзо и без потешкоћа. Појављује се тенденција да се установе такве организације на рачун све веће популарности “мултимедиа” продукција (продукције које садрже, или су направљене од, више врста дјела, укључујући компјутерски софтвер) што захтјева широки низ ауторизација.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

У ДОМЕНУ МУЗИЧКИХ ДЈЕЛА (укључујући све врсте музике, модерне, џез, класичне, симфонија, блуз и поп инструменталне или вокалне), документација, дозволе и дистрибуција су три стуба на којима је базирано колективно управљање правима на јавно извођење и емитовање.

Организације за колективно управљање преговарају са корисницима (као што су радио станице, TV емитери, дискотеке, кина, ресторани и слични), или групом корисника и овлашћује их да користе дјела заштићена ауторским правима из својих репертоара након плаћања и под одређеним условима. На бази документације (информација о чланицама и њиховим дјелима) и програма које доставе корисници (на примјер, листа музике која се пушта на радију), организација за колективно управљање дистрибуира хонораре за кориштење дјела чланицама у складу са правилима за дистрибуцију. Хонорари су, да би се покрили административни трошкови, а у одређеним условима, такођер друштвено-културне промотивне активности, генерално умањени од хонорара за кориштење дјела. Хонорари који су плаћени власницима ауторских права су у складу са кориштењем дјела и попраћени су анализом тог кориштења. Ове активности и операције су изведене уз помоћ компјутеризованих система који су направљени само за ове сврхе.

У ДОМЕНУ ДРАМСКИХ ДЈЕЛА (која подразумевају скрипте, сценарије, мимике, балете, представе, опере и мјузикле), пракса колективног управљања је поприлично другачија због тога што организације за колективно управљање служе као агенти за представљање аутора. Они преговарају о општим уговорима са организацијама које представљају театре у којима су минимални услови специфицирани за искориштавање одређених дјела.

Извођење сваке представе захтјева даљу ауторизацију од аутора, који имају појединачни уговор који изричито указују на ауторове појединачне услове. Након тога, организације за колективно управљање објаве да је дозвола дата од стране аутора и да та организација прикупља одговарајуће накнаде.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

У ДОМЕНУ ШТАМПЕНИХ ДЈЕЛА (односи се на књиге, часописе, и друге публикације, новине, извјештаје и текстове пјесама), колективно управљање углавном подразумијева одобрење на право репографије, репродукције. Другим ријечима, дозвољава се да заштићени материјал фотокопирају институције као што су библиотеке, јавне организације, универзитети, школе и удружења потрошача. Аранжмани за неволонтерско лиценцирање, када то дозволе међународне конвенције, се могу унијети у државну легислативу; и у тим случајима, право на кориштење у замјену за накнаду је усклађено с тим и није потребно одобрење власника права. Организација за колективно управљање руководи надокнадама. У специјалном случају умножавања за приватно кориштење, нека државна законодавства садрже специјалне одредбе за правичну надокнаду која се плаћа власницима права и финансирано је порезима који су наметнути на опрему или копије истих.

У ДОМЕНУ СРОДНИХ ПРАВА, државна законодавства неких земаља омогућавају право на надокнаду која се исплаћује извођачима или произвођачима фонограма или обома, када су снимци комерцијалних звукова комуницирали са јавности или су кориштени за емитовање. Трошкови за таква кориштења су прикупљени и дистрибуирани заједничким организацијама које су основали извођачи или произвођачи фонограма, овисно о релацији између укључених страна и правне ситуације унутар државе.

28. Шта је АМУС?

Асоцијација композитора-музичких стваралаца – АМУС; је колективна организација овлаштена законом путем Рјешења Института за интелектуално власништво БиХ да обавља послове колективног остваривања права аутора музичких дјела. АМУС је удружење које, као правно лице удружење непрофитног карактера, обавља ову дјелатност, те заступа и штити права својих чланова, као и свих аутора свијета на територији Босне и Херцеговине.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZICKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZICKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

29. Чија права заступа АМУС?

АМУС заступа, штити и остварује права свих аутора музике, текста и аранжмана, односно носиоца ауторског права на свијету! Закон о колективном остваривању ауторског и сродних права Босне и Херцеговине, по члану 18, каже да је колективна организација (АМУС) овлаштена да заступа све ауторе.

30. Шта је дјелатност АМУС-а?

АМУС је, по устроју, удружење које има улогу специјализираног правног лица чија је једина дјелатност колективно остваривање и заштита права аутора музичких дјела. АМУС обавља поменути дјелатност по основу лиценце тј. дозволе за колективно остваривање ауторских права музичких дјела коју је АМУС добио Рјешењем надлежног Института за интелектуално власништво број:ИП-03-47-5-12-06059/ВТ од 21.06.2012.године. (Рјешење је објављено у Службеном гласнику БиХ број 55/12 од 17.07.2012.године.)

18

АМУС је једина Законом овлаштена колективна организација аутора на територији Босне и Херцеговине које може издати дозволу за кориштење заштићеног материјала (ауторских музичких дјела) уз наплату одређене ауторске накнаде дефиниране тарифом.

Данас, четири године од усвајања нових закона из домена интелектуалне својине, АМУС је и даље једина колективна организација у БиХ.

31. Никад нисмо чули за вас, тако да нисмо ни знали да требамо тражити дозволу?

АМУС јесте релативно нова колективна организација која је у јуну 2012. године добила лиценцу. Али, непознавање закона не оправдава корисника и не осигурава га од санкција. Према члану 27. Став (1) Закона о колективном остваривању ауторског и сродних права, обавеза је организатора културно-умјетничких и забавних приредби и

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

других корисника заштићених ауторских дјела да прибаве законом предвиђену дозволу за јавно извођење музичких дјела и да о томе обавијесте колективну организацију.

32. Зашто је потребно имати дозволу/уговор с АМУС-ом?

Непобитна чињеница је да је музика интегрални дио амбијента једног угоститељског објекта чијом квалитетом власници тих објеката директно подижу посјећеност, промет и зараду. Тако, сасвим је логично да аутори те музике која дјелимично придоноси остваривању зараде имају право на накнаду за кориштење својих дјела унутар једног таквог простора.

Кориштењем музичких дјела као интегралног дјела амбијента корисници директно подижу квалитет и посјећеност својих објеката. Самим тим логично је да аутору музичког дјела припада право на накнаду за искориштавање његовог музичког дјела.

Закон о колективном остваривању ауторских и сродних права права („Службени гласник БиХ, број: 63/10 је као *lex specialis*, у члану 6. став 3. прописао да за колективно остваривање ауторских права која се односе на исту врсту права на истој врсти дјела може постојати само једна колективна организација. Оваквим рјешењем створен је законски монопол да се за поједине категорије носилаца права може дати дозвола само једној колективној организацији која ће дјеловати на цијелој територији БиХ.

33. Да ли аутор штити своја права лично или га мора заступати АМУС?

Теоретски, сваки аутор може индивидуално остваривати, штитити и заступати своја права. Међутим, како је то раније појашњено у овом „FAQ“-у, практично је немогуће то учинити у данашње вријеме гдје је контрола над кориштењем музичких дјела немогућа и неостварива за појединца. Управо зато постоје колективне организације које за аутора брину о кориштењу њихових дјела, њиховом фер и коректном употребом и у коначници, наплатом средстава за кориштење!

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZICKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KONTOZITORA
MUZICKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

Дакле, у теорији АМУС не мора заступати аутора ако овај то изричито писмено затражи, али у практичном погледу сваки аутор који се налази ван система колективног остваривања, односно којег не штити колективна организација (АМУС) није у стању адекватно наплатити кориштење својих дјела.

Сваки аутор може лично да врши заштиту свог права. Међутим, обзиром на чињеницу да је у данашње вријеме музика сваком доступна, сами аутори немају могућност потпуне контроле над јавним извођењем својих музичких дјела. Практично је немогуће остварити израван контакт између корисника Вашег дјела и Вас као аутора, тако да због властите користи аутори своја права остварују преко АМУС-а.

34. Зашто је важно штитити ауторско право?

Ефективна ауторскоправна заштита подстиче креативност појединаца, осигурава ауторима остваривање економске егзистенције, те доприноси богатом културном стваралаштву и промоцији земље. Сви уживамо у читању новог књижевног дјела, гледању филма или представе, слушању музике и многим другим видовима ауторских дјела. Стога се подстицањем креативности стваралаца друштво обогаћује доприносом дјела аутора у овим различитим областима стваралаштва.

35. Како се врши расподјела прикупљених средстава?

Сва прикупљена средства се распоређују ауторима на основу података о емитирању односно извођењу ауторских дјела у програмима електронских медија, умањена за трошкове рада колективне организације. Средствима прикупљеним од електронских медија додају се средства од кабловских оператера и генералних корисника (угоститељство). Када је реч о средствима прикупљеним од организације концерата, иста се расподељују ауторима чија су дела изведена на концерту, а након уплате средстава из Уговора са организатором. Расподјела се врши домаћим и страним ауторима, овисно о заступљености њихових ауторских дјела у програмима електронских медија.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIKIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

36. Шта је јавна изведба?

Јавна изведба музичког дјела је свака музичка изведба ауторских дјела на мјесту које је приступачно јавности или мјесту које окупља лица, која нису повезана неким специфичним односима између себе.

37. Обзиром да сам на законит начин набавио CD куповином у продавници носача звука да ли то значи да га могу слушати и у свом пословном простору?

Куповином примјерка ауторског дјела на носачу звука не стичете право да га јавно саопштавате, односно чините доступним јавности. Дакле, можете га слушати у својој кући, аутомобилу и свим приватним просторима у којима се садржај тог CD-а неће користити јавно.

38. Зашто?

Носач звука, као сам предмет, јесте ваше власништво намијењено искључиво за приватну употребу. Музички садржај на купљеном носачу звука потпада под ауторскоправну заштиту у складу са Законом о ауторском и сродним правима и његова се јавна употреба мора лиценцирати од стране колективне организације, што је и назначено на сваком легалном прибављеном носачу звука.

За било коју врсту јавног извођења заштићеног музичког садржаја потребна је дозвола коју ће, уз одређену накнаду према категоријама из тарифе, издати АМУС. Потписивањем Уговора о неискључивом уступању права ауторских музичких дела, корисник добија дозволу за јавно саопштавање музичких дела.

39. Шта ће се десити уколико не желим да прибавим дозволу од АМУС-а?

У случају било којег неовлаштеност кориштења ауторских дјела АМУС упућује захтјев о забрани јавне изведбе ауторских дјела или јавне приредбе надлежном органу унутарњих послова у складу са чланом 27.

21

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

став (2) Закона о колективном остваривању ауторског и сродних права, „Службени гласник БиХ“, број 63/10).

Поред наведеног захтјева за забрану АМУС ће обавијестити и надлежну тржишну инспекцију и у коначници покренути судски поступак уколико уложени напори не покажу значајне резултате.

Недозвољено кориштење ауторских дјела је кривично дјело из члана 243. став 1. и 5. Кривичног закона Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр. 37/03, 61/04, 30/05, 53/06 и 55/06), за које је поред новчане прописана и казна затвора од 6 мјесеци до 5 година.

40. На који начин АМУС зна да је моје дјело било негдје емитирано?

Организатори културно-уметничких и забавних приредби и други корисници заштићених ауторских дјела обавезни су у случајевима када је то потребно, према одредбама Закона о колективном остваривању ауторског и сродних права, претходно прибавити права за саопштавање јавности тих дијела, а у року од 15 дана након таквог саопштавања послати одговарајућој колективној организацији попис свих коришћених дјела. Корисници заштићених дјела који та дјела користе без неискључивог преноса права, на основу закона којим се уређује ауторско право и сродна права (издавачи наставних и испитних материјала, издавачи периодичне штампе и особе које се баве клиппингом), обавезни су најмање једном месечно послати одговарајућој колективној организацији податке о њиховој употреби, осим ако је посебним уговором између колективне организације и корисника договорен друкчији рок извештавања.

41. На који начин АМУС придоноси спријечавању пиратства?

Асоцијација композитора –музичких стваралаца АМУС, интензивно судјелује у свим активностима едукативног карактера, семинарима, подизању свјести о овом проблему, те активној сурадњи с властима ради сузбијања пиратства, те у помагању у процесу вјештачења одузетих носача звука, обукама за надлежне органе.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

42. Да ли је потребно да прибавим дозволу уколико музику пуштам преко телевизора и уколико користим искључиво спортске програме?

Начин на који користите музичка дјела, односно на који их чините доступним јавности је небитан. Оног тренутка када се путем било које врсте уређаја у оквиру вашег пословног простора користи заштићено музичко дјело дужни сте прибавити дозволу од АМУС-а. Висина накнаде, с друге стране, овиси о врсти и намјени уређаја, капацитету и врсти ауторских музичких дјела и начину њиховог кориштења.

Потребно је у сваком случају прибавити дозволу од аутора музичког дјела уколико желите јавно и легално користити музику, без обзира да ли се ради о веб страницама, радијском или ТВ програму, угоститељском објекту или другом пословном простору. Конкретно, у телевизијском програм музика се употребљава како у рекламне сврхе тако и у уводним и одјавним “шпицама” тако да је практично немогуће да се путем ТВ не користе музичка дјела. Преко Асоцијације композитора – музичких стваралаца АМУС можете прибавити одобрење за кориштење музичких дјела.

43. Како, ми као фирма, у име одређених аутора, а на основу њиховог потписаног овлаштења - уговора, можемо вршити пријављивање и наплате ауторских права?

Потребно је да правно лице достави уговор са оригиналним аутором у којем ће бити наведен начин и проценат пријеноса права, временски период и териториј за који се аутор одриче. Ако је у том уговору наведено и да правно лице има дио ауторских права у пјесми, онда правно лице мора имати и уговор са АМУС-ом како би остваривао права.

23

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

44. Уколико пуштам искључиво страну музику, морам ли и у том случају добити дозволу од АМУС-а?

Неовисно о врсти музичког изражаја, поријеклу аутора или музике, АМУС је овлаштен да за њихов рачун остварује права односно убире ауторску накнаду на територију цијеле Босне и Херцеговине. Ово практично значи да коју год да користите музику у јавном простору, дужни сте прибавити дозволу од АМУС-а. Једини случај изнимке овога правила је када се дјела која се користе налазе у јавном домену и не подлијежу ауторскоправној заштити, гдје сте умјесто уговора од АМУС-а дужни прибавити потврду која вас ослобађа плаћања ауторске накнаде у складу са Законом.

45. Ако пуштам музику која је on-line, користећи сервисе типа You Tube, Spotiffy, Deezer, iTunes итд, да ли је потребно да плаћам накнаду?

24

Свако јавно кориштење музике у пословном простору, без обзира на извор сигнала, подлијеже тражењу одобрења од стране аутора путем колективне организације. Ово се односи, наравно, и на интернет, као извора све већег броја музичких дјела која се свакодневно користе. Дакле, укратко, без обзира откуд стиже музика дужни сте то пријавити АМУС-у, те прибавити одобрење и платити за то одређену накнаду!

46. Уколико сам већ платио извођачу, постоји ли обавеза да платим дозволу и АМУС-у?

Потребно је разграничити ауторска права и сродна права. Аутор дјела које се изводи има право на накнаду за кориштење његовог дјела. Поред што сте платили извођачу потребно је да организатор/власник простора прибави дозволу од АМУС-а за живо извођење музичких дјела и за то плати накнаду ауторима за коришћење њихових дјела.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIKKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

47. Уколико дјело није пријављено, да ли има заштиту?

Дјело које није „пријављено“ у репретоар колективне организације, односно се не налази у базама података доступних за претраживања, ужива апсолутно исту врсту заштите као и свако друго дјело. Обавеза је колективне организације да пронађе и обвијести матично друштво аутора таквог дјела о његовом кориштењу, након чега је матична организација обавезна обавијестити аутора о његовим правима и обавезама.

Уколико дјело није пријављено, оно има заштиту, али је мање вредновано због непостојања релевантних података.

48. Која права морају бити плаћена за музички догађај?

Права јавног извођења.

25

49. Шта се дешава ако аутор зна да је његово дјело више пута емитовано на одређеној радио или телевизијској станици, а није обухваћено обрачуном АМУС-а?

Уколико аутор музичког дјела зна да је његово дјело емитовано више пута на одређеној радио или телевизијској станици, а није обухваћено обрачуном, у том случају потребно је да се обрати Стручној служби АМУС у писменој форми, којим путем ће навести све релевантне податке, на основу којих ће Стручна служба АМУС од корисника тражити потврду о емитовању.

50. Ко каже да је ваш начин рада праведан?

Систем рада односно начин обављања дјелатности којом се бави АМУС је нешто што постоји, мање-више, од краја 19.стољећа. Једина варијабла у систему је напредак технологије који доноси нове, брже и ефикасније начине обраде података уз поштивање свих Закона и

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

међународних стандарда.

АМУС користи компјутерски програм „CoSIS“ који се користи у 50-ак земаља свијета, махом у земљама које немају превелик домаћи репертоар дјела. „CoSIS“ користи све доступне базе података аутора и дјела приликом аутоматске обраде и израчунавања ауторске накнаде за сваког појединог аутора чија права заступа АМУС. „CoSIS“ је иначе компјутерски програм развијен и администрован од стране швицарске ауторске агенције SUIA, која је уједно и администратор свјетске базе података музичких дјела WID.

Овај систем заступљен је у свим развијенијим земљама свијета. Наши законски прописи о заштити интелектуалног власништва усаглашени су са европским и законодавством свих осталих развијених земаља у свијету. Уз то, АМУС је набавио међународно признати софтверски систем за аутоматску обраду података о изведеним дјелима. Систем се зове CoSIS а његовим развојем управља SUIA, швицарска организација која заступа ауторе.

26

51. Уредно плаћам РТВ претплату зашто онда морам посебно да плаћам АМУС-у?

Ово су два различита вида кориштења музике и два различита основа имовинског права аутора. У случају јавног саопштавања музичких дјела обавезни сте да плаћате и АМУС-у. Претплата Јавном сервису је обавеза која се плаћа на основу посједовања радио и телевизијског пријемника. Средства од претплате су извор прихода за рад јавног сервиса.

Ауторска накнада за јавно саопштавање музичких дјела није саставни дио претплате. Обзиром да Корисник није само РТВ станица, која такође треба да има дозволу, потребно је да и ви када у вашем објекту слушате/гледате радио или телевизијски програм прибавите наведену дозволу и платите АМУС-у накнаду.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

52. Могу ли директно од аутора затражити дозволу за јавну изведбу музичког дјела?

Уколико је ријеч о аутору који је иступио из система за колективно остваривање права и своја права остварује самостално, те уколико желите користити искључиво дјела на којима је он једини носитељ права, онда кориштење тих дјела могу се индивидуално договорити с аутором, и у том случају нисте обавезни плаћати накнаду. Међутим, уколико користите дјела аутора који нису иступили из система, обавезни сте плаћати накнаду.

53. Уколико користим дјела давно преминулих аутора, постоји ли и даље обавеза да плаћам накнаду?

Уколико се користе искључиво дјела давно преминулих аутора (аутора који су преминули прије више од 70 година) у изворном облику, она се у својем изворном облику могу користити без обавезе плаћања накнаде. Међутим, уколико користите прерађено дјело давно преминулог аутора, што је врло често случај, накнада се плаћа и припада аутору обрађивачу.

54. Везе са невладиним организацијама

Данас постоји добро установљена глобална мрежа организација колективног управљања и оне су заступљене од стране невладиних организација као што су Међународна Конфедерација Удружења Аутора и Композитора (CISAC), Међународна Организација Федерације Репографске Репродукције (IFRR0), и на европском нивоу, Организација Асоцијација Европских Извођача (AEPO), између осталих. Кровна свјетска организација за интелектуално власништво је WIPO (World Intellectual Property Organisation), чланица је OUN и њено је сједиште у Женеви. Босна и Херцеговина је члан WIPO а Институт за интелектуално власништво БиХ је организација путем које БиХ штити своје интересе.

27

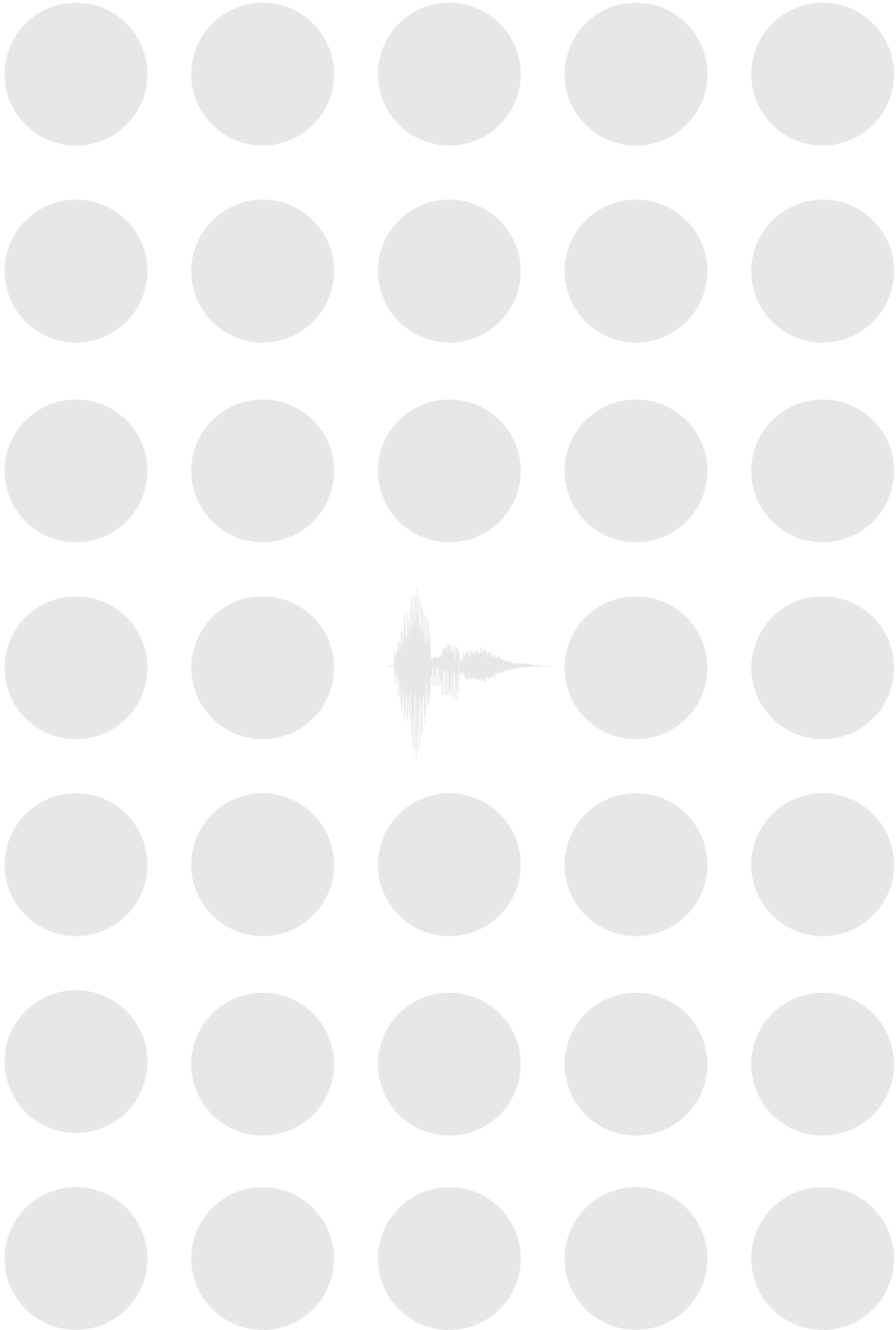

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIKKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ОДГОВОРИ

НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉЕНА ПИТАЊА

Као дио међународног развоја у активностима кооперације, WIPO блиско сурађује са горе наведеним организацијама, као и са другим, као што су: Међународна Федерација Глумаца (FIA), Међународна Федерација Музичара (FIM), Међународна Федерација Фонографских Индустија (IFPI). Циљ сарадње је да помогне земљама у развоју по њиховом захтјеву, да се оснују организације колективног управљања и да се ојачају постојеће организације и да се осигура да ове могу бити потпуно ефикасне, између осталог у њиховим одговорима на изазове дигиталне средине. Такве активности су проведене под WIPO Програму о Кооперацији за Развој.

тровине, производње, угодности, туризма и услуга.

Видеограм – је снимак одређене секвенце слика који може али не мора бити праћен и снимком звука. Видеограм је нематеријално добро и самим тим се разликује од носача звука који је материјална ствар.

Заштита ауторских права – је подузимање мјера како не би дошло до повреда ауторских права (преношење права путем уговора), као и подузимање правних радњи како би дошло до санкционисања оног ко врши злоупотребу или повреду ауторских права.

Збирке – Ауторским дјелом сматра се и скуп већ постојећих ауторских дјела, њихових фрагмената или друге грађе (енциклопедије, зборници, антологије, збирке народних књижевних и уметничких творевина, збирке докумената, збирке судских одлука, базе података и слично) које, с обзиром на избор, распоред или начин излагања свог садржаја, представљају самосталне индивидуалне духовне творевине.

Карактеристика уговора о филмском дјелу је да у моменту закључења уговора филмско дјело не постоји. Филмски продуцент се као будући корисник појављује и у улози наручиоца дјела, док другу уговорну страну представљају извршиоци наруђе.

Уговор о извођењу – Уговором о извођењу аутор преноси кориснику право јавног извођења, јавног рецитирања или јавног сценског приказивања свог дјела, а корисник се обавезује да ће на уговорен начин користити то дјело и за то платити одговарајућу накнаду.

Уговор о лиценци – Овим уговором се обавезује давалац лиценце да ће стипендију лиценце уступити у циљини или дјелимично право искориштавања изума, техничког знања и искуства, жига, узорка или модела, а стјецалац лиценце се обавезује да му за то плати одређену накнаду.

Уговор о стварању дјела по наруџби – Уговором о стварању дјела по наруџби аутор се обавезује да створи одређено ауторско дјело и примијењак тог дјела преда наручиоцу, а наручилац се обавезује да плати аутору уговорену накнаду. Наручиоци има право вршити контроли и давати аутору упутства и захтјеве у вези са изгледом и садржајем дјела ако тиме не задира у неразумној мјери у ауторову слободу научног или умјетничког стваралаштва. Ауторско право на дјело по наруџби, осим права дистрибуирања, задржава аутор ако се законом или уговором другачије не одреди.

Управа за индиректно опорезивање Бих – самостална управа организација у структури власти у Бих која је одговорна за провођење законских прописа и политике индиректног опорезивања те за наплату и расподељу прихода од индиректних пореза. У надлежност УИО је прикупљање свих индиректних пореза у Бих: порез на додату вредност, царина, акциза и путарине. Као јединствена цијелина на територију Босније и Херцеговине, Управа је почела функционисати од 01.01.2005. године.

Управа за инспекцијске послове (УИО) – Тржишна инспекција, унутрашњем промету, је обавезна да врши надзор у области

године ступањем на снагу VIPO Конвенције из 1967.те 1974. године постаје специјализирана агенција уједињених народа са сједиштем у Женеви. Циљ VIPO-а је развој међународног система интелектуалног власништва, промовисање заштите интелектуалног власништва дилем свијета, уз постизање индустријског и културног развоја стимулирањем креативних активности, олакшавањем трансфера технологије и дистрибуције умјетничких дјела.

Свјетска трговинска организација (WTO) – међународна организација чије дјеловање је усредоточено на стварање отвореног и равноправног система трговинских правила, просјесивне либерализације и елиминације царинских и нецаринских препрека трговини робама и услугама, уклањање свих облика протекционистичких мјера и дискриминацијских третмана у међународним трговинским односима, интеграцију неразвијених земаља и земаља у развоју те транзицијских земаља у мултилатерални систем и постизање максималног ступња транспарентности трговинског мултилатералног система.

Тарифа за електронске медије – основницу чини нето приход од остварен од спонзорства музичких емисија, приход од редовног олашавања у маркетинг простору радија или телевизија. У основ не улазе приходи од остварени спонзорисањем емисија истраживањског новинарства или информативних емисија, временске прогнозе и спорта, образовних и едукативних емисија, донације, спонзорства немужичких дијелова програма, реемитовања, непоратмски приходи и приходи од сервисног програма.

Творевине – нематеријалне креације настале као резултат духовног стваралаштва као психичког процеса. Будући да правна лица немају психу, не могу бити ствараоци интелектуалних творевина.

Слободно ауторско дјело – Слободно ауторско дјело је оно у погледу којег су ауторска имовинска права престала.

Уговор о филмском дјелу – је sui generis уговор који по својој природи садрже елементе уговора о дјелу, уговора о раду и ауторског уговора.

на територији Босне и Херцеговине представља већину корисника у подручју одређене дјелатности односно оно којем је репрезентативност призната по основу одређених прописа. Уколико нема репрезентативног удружења, репрезентативност ће се утврђивати на основу броја корисника које удружење представља.

Римска конвенција – Међународна конвенција за заштиту умјетника извођача, произвођача фонограма и организација за радиодифузију, позната као Римска конвенција, усвојена 1961. године, први је мултилатерални међународни уговор о сродним правима, тј. о правима извођача, произвођача звучних снимки и организација за радиодифузију за њихове изведбе односно снимке. Основна начела ове конвенције су начело националног третирана и начело минималних права.

Састојци дјела – Оснута дјела, незавршено дјело, наслов и други састојци дјела, ако представљају индивидуалне духовне творевине, заштићени су као самостално ауторско дјело (скица, цртеж, биљешке и лично).

Сродна права – Сродна права су права која имају свој посебан предмет заштите који је углавном везан уз ауторска дјела. С обзиром на сличан предмет заштите називају се и ауторском праву сродна права или само сродна права.

Закон штити следеће категорије сродних права: права извођача, произвођача фонограма, филмских продуцената, организација за радиодифузију, издавача и произвођача база података на њиховим извођенима, фонограмима, видеограмима, емисијама и базама података. Сродна права се од ауторских права разликују у односу на носиоца права у ком случају се ради о извођачима, произвођачима фонограма, филмским продуцентима а не ауторима, у предмету заштите и трајању заштите која је за сродна права краћа у односу на заштиту ауторских права.

Свјетска организација за интелектуално власништво – Свјетска Организација Интелектуалног Власништва (WIPO) је утемељена 1970.

послом којим се преносе на друго лице појединачна имовинска овлашћења (ауторска имовинска права) и друга права аутора, уз накнаду или без накнаде, на одређено или неодређено вријеме.

Препрода ауторског дјела – дјело које је прерађено је врста ауторског дјела у којем су препознатљиви карактеристични елементи изворног дјела. Такава дјела укључују пријевод, прилагођавања, музичке аранжмане, музичке обраде и друге пределе изворних ауторских дјела које представљају индивидуалну творевину те су заштићени као самостална ауторска дјела све док не задиру у права аутора изворног дјела.

Производљач фонограма – јесте физичко или правно лице које предузме иницијативу и сноси одговорност за прво снимање звукова једног извођења или других звукова, или онога што представља звукове. Лице које је преснимало или умножило запис није производљач фонограма.

Радио дифузија – је звучни, визуелни или звучни и визуелни садржај који се емитује у форми електроничког, електроманетског или другог сигнала. Предмет заштите је емисија у смислу емитованог радио или ТВ програма. Субјект заштите је произвођач емисије, који може бити физичко или правно лице које је властитим средствима и у властитој организацији начинило емисију.

Регулаторна агенција за комуникације Бих (РАК) - Издаје дозволе за подручја емитовања и телекомуникација на отворен и праведан начин, те унапредује највише нивое професионализма и пословне одрживости заједница оператора телекомуникација и електронских медија у Босни и Херцеговини, охрабрује успостављање конкурентног сектора комуникација оријентисаног ка тржишту, ради добробити грађана Босне и Херцеговине, стимулише стварање услова за сталан развој медијских слобода, те на тај начин помаже у успостави грађанског друштва, штити интересе свих корисника и оператора телекомуникацијских услуга у Босни и Херцеговини, у смислу неискриминаторског приступа, квалитета и цијена услуга.

Репрезентативно удружење – сматра се оно удружење корисника које

Права издавача – је право на накнаду за репродукцирање њихових издања приликом којег долази до употребе.

Право давања у закуп - Право давања у закуп је искључиво право давања на копиштење оригинала или примјерка дјела на временски ограничени период, у сврху остваривања посредне или непосредне привредне користи.

Право дистрибуирања – је искључиво право стављања оригинала или копије ауторског дјела у промет на материјалном носачу, било продајом или другим начином преноса власништва.

Право на накнаду за давање послуге - значи давање на употребу у временски ограниченом периоду, без остваривања посредне или непосредне привредне користи. Аутор има право на одговарајућу накнаду ако се оригинал или примјерак његовог дјела дају на послугу путем јавних библиотека, односно других институција којима је то дјелатност.

Право на накнаду за приватну или другу употребу – ако се ауторско дјело може репродуцирати без ауторовог одобрења, аутор дјела за која се, с обзиром на њихову природу, може очекивати да ће бити репродуцирана фотокопирањем или снимањем на носаче звука, слике или текста, за приватну или другу властиту употребу има право на накнаду од такве употребе.

Право премаће дјела - Право премаће је искључиво право да се изворно дјело преведе, драмски или музички обради, промијени или на било који други начин препради.

Право приступа и премаће дјела - Аутор има право приступа оригиналу или примјерку свог дјела који се налази у посједу другог лица ако је то неопходно за вршење његовог права репродуцирања или премаће и ако то није супротно оправданим интересима посједника.

Преносење ауторских права – је давање ауторско правних овлаштења на копиштење дјела путем уговора или другим правним

обзиром да они само ретрансмитују радио дифузно емитуирање дјела.

Остваривање ауторских права – је реализација права из закона или уговора која аутор може сам или посредством заступника остваривати за свако појединачно ауторско дјело (индивидуално остваривање права) или за више ауторских дјела више аутора заједно (колективно остваривање права).

Оригинаност – подразумјева се јединственост дјела. Оригиналноста у смислу ауторског права не захтијева апсолутну новост, већ се тражи тзв. субјективна оригиналност односно новост у субјективном смислу. Дјело се сматра субјективно оригиналним ако аутор не опонаша друго њему познато дјело. Према томе, оригинална је свака духовна творевина која није резултат напјерног или несвјесног подражавања већ постојећег интелектуалног рада.

Пиратство – је свако неовлаштено искориштавање ауторских дјела. Пиратство по својој правној природи представља недопуштено, противзакониту тржишну конкуренцију која настаје повредом ауторског права. Пиратство је стицање економске користи без улагања. Пиратство је препрека економском, научном и културном развоју јер дестимулира креативан рад.

Права сродна ауторском праву – Права сродна ауторском праву су она права која имају посебан предмет заштите везан за ауторска дјела и њих спадају: право умјетника извођача, право произвођача фонограма, право произвођача видеограма, право произвођача радио дифузије.

Та права припадају особама које нису ствараоци дјела у правом смислу, али које помажу да се дјело изведе, постави на сцену итд. У правима сродним ауторском праву предмет заштите је: умјетничка изведба, снимак, емисија...

Права сродна ауторском су посебна права и не утичу на ауторска права аутора.

произвођач записа пребацује на носач звука које касније продаје на тржишту.

Медијација – поступак у којем медијатор као трећа неутрална страна помаже странама да достигну заједнички прихватљиво рјешење спора.

Механичко право – право на биљежење, репродукцију и дистрибуцију композиције заштићене ауторским правом на носачу звука (укључујући аудио врпце, CD-ове, и друге материјалне предмете на које се биљежи звук).

Неискључива лиценца – настаје на основу уговора о лиценци који је извршено неискључиво уступање имовинских ауторских права.

Необјављено дјело – је дјело чијим постојањем јавност није упозната. Необјављено дјело ужива пуну ауторско правну заштиту. Колективно остваривање ауторског права могуће је само у случају објављених ауторских дјела.

Носилац ауторских права – Носилац ауторских права је онај коме припадају права на ауторско дјело, поред аутора, носилац ауторских права може бити и лице коме на основу закона, тестамената или уговора припадају сва или поједина ауторско правна овлашћења.

Објављивање – значи да је ауторско дјело или предмет сродног права први пута постало доступно јавности, уз одобрење овлаштене особе.

ОНИМ – Уред за усклађивање на унутарњем тржишту (заштитни знакови и дизајн) је службено тијело које проводи поступке за заштитне знакове (заједнице од 1996. те за регистроване дизајне (заједнице од 2003. године. Та права интелектуалног власништва ваљају свим државама ЕУ-а.

Организација за радиодифузију – је правно лице које предузима иницијативу и сноси одговорност за производњу емисије. Организацијом за радиодифузију не сматрају се кабловски оператери

склапање колективних уговора с репрезентативним удружењима корисника о условима употребе ауторских дјела, објављивање услагашене тарифе о висини накнада за употребу ауторских дјела и уопштавање корисника с висинама тих накнада, наплату накнада за употребу ауторских дјела, расподелу наплатљених односно примљених накнада ауторима према унапријед одређеним правилима о расподели, контролу над употребом ауторских дјела која чине репертоар колективне организације, покретање и вођење поступка заштите код судова и других државних тијела у случају повреда права која остварује колективна организација, склапање уговора са страним колективним организацијама и њиховим удружењима, друге активности које су повезане с колективним остваривањем права и које могу разумно представљати трошкове пословања колективне организације.

Колективни уговор – Колективна организација склапа колективни уговор с репрезентативним удружењем корисника ауторских дјела из репертоара колективне организације на темељу претходно обављених преговора. Колективним уговором се одређује тарифа, основица за обрачун и начин примјене тарифе, услове за употребу ауторских дјела из репертоара колективне организације, околности употребе усљед којих се висина одређене накнаде према тарифи увећава, смањује или опрашта, рок и начин наплате накнаде, начин наплате накнаде за употребу ауторских дјела и начин обрачуна наплатљених накнада у случају постојања привремене тарифе за употребу тих дјела до тренутка склапања колективног уговора, ако се тим уговором први пута одређује тарифа за поједину врсту употребе ауторских дјела.

Корисник права – Корисник права је онај који ауторско дјело искориштава.

Мала права – Мала права су ауторска права која настају јавним извођењем књижевних и музичких неспечених дјела. Код јавне изведбе ауторских дјела корисницима се даје дозвола за компетне репертоаре и опусе организација аутора, јер не постоји економска или било која друга могућност појединачног преноса.

Мастер запис – је првобитно произведен запис звука с којег

Интерпретација – је лично тумачење одређеног дјела од стране интерпретатора нпр. пјевача, глумца, музичара.

Искључива лиценца – настаје на основу уговора о лиценци којим се искључиво уступају ауторска имовинска права.

Издавање – значи да је довољан број израђених примјерака ауторског дјела или предмета сродног права с дозволом овлаштене особе понуђен јавности, или стављен у промет.

Извођачи – су увијек физичка лица – глумци, пјевачи, музичари, плесачи и друга лица која глумом, пјевањем, свирањем, покретима, рецитирањем или интерпретирањем на други начин изводе ауторска или фолклорна дјела и на тај начин својој интерпретацији дају одређени лични печат. Такођер, као извођачи сматрају се и режисери позоришних представа, диригенти оркестра, вође пјевачких хорова, те варијететски и циркуски умјетници.

Изворно дјело – је дјело које је оригинално односно које не садржи препознатљиве оригиналне елементе других, раније створених ауторских дјела.

Јаван и јавност – значи већи број особа које нису међусобно повезане родбинском везом или другим личним везама.

Колективно остваривање ауторских права – значи остваривање ауторског права за више ауторских дјела већег броја аутора заједно, посредством правних особа специјализираних само за ту дјелатност, које испуњавају све увјете према одредабама овога Закона и које имају дозволу Института за интелектуално власништво Босне и Херцеговине.

Колективна организација – обавља дјелатност колективног остваривања ауторског права у своје име а за рачун аутора. Активности колективне организације обухватају: склапање уговора о пријеносу неискључивих права корисницима за употребу ауторских дјела из репертоара колективне организације под једнаким условима за исте врсте корисника, за исте врсте дјела и за исте начине употребе,

Индивидуално остваривање ауторских права посредством

заступника - обухвата заступање аутора у правним пословима с корисницима, односно на основу напуниоцима њихових дјела, укључивши наплату ауторских накнада и заступање аутора у судским или другим службеним поступцима ради заштите њихових ауторских права.

Индивидуално остваривање права – је остваривање ауторског права за свако појединачно ауторско дјело. Аутор своја права може остварити лично, на примјер, кад договара и склапа уговор о извођењу драме с позоришном управом. У том случају аутор самостално одлучује о преносу права на искориштавање дјела на једно или више лица, преговара о условима употребе дјела ауторској наклади, врши контролу над искориштавањем дјела и остваривању права путем заступника.

Институт за интелектуално власништво Бих – надрежан је за припрему закона, билатералних и мултилатералних споразума из подручја интелектуалног власништва, вођење управног поступка за стицање, одржавање, промет и престапак права индустријског власништва, додељује организацијама аутора и других носитеља ауторског права дозволе за колективно остваривање ових права и врши надзор над њиховим радом, води поступак за међународно регистирање права индустријског власништва на темелу међународних конвенција чији је потписник Босна и Херцеговина. Сједиште Института је у Мостару а испоставе су у Сарајеву и Бања Луци гдје је смјештен и РАТЛВ центар.

Интелектуално власништво - је заједнички назив за двије категорије:

- **Прву чини индустријска својина**, која подразумева проналаске (патенте), жигове, индустријски дизајн, географске ознаке и ознаке поријекла, топографију интелектуалних кола

- **Другу чине ауторска права и сродна права** која обухвата дјела књижевности, науке и умјетности.

Универзалне (Свјетске) конвенције о ауторском праву гдје као формалну обавезу Конвенција тражи отискивање знака © (copyright) на публикацији уз податак о носитељу права и години првог издања.

Духовно стваралаштво – подразумемијева психички доживљај материјалног и духовног свијета на личан начин ствараоца који се реализира као индивидуално добро.

Емисија – је звучни, визуелни, односно звучно-визуелни садржај претворен у електрични, електромагнетни или други сигнал који се емитира ради саопштавања јавности. Када се музичко дјело емитира путем радија или телевизије потребно је водити рачуна да и аутори TV, кабелског или радијског програма имају своја права. Предмет заштите није емитовани сигнал ни духовни садржај који је предмет емисије већ емисија у смислу радио или TV програма који је емитован. То значи да је за предмет заштите небитан садржај програма и да ли тај програм иде уживо или је претходно снимљен у облику фонограма или видеограма.

Емитери – лица која имају искључива права на комуникајски сигнал био он бежични или жицани, да реемитирају своје емисије, секундарно их копирате, репродуктирају, забљеже или дистрибутирају.

Фонограм – је снимак звукова извођења или других звукова или онога што представља звукове, осим ако се ради о снимку који је укључен, односно уграђен у аудиоизуелно дјело (нпр. музика, изведена ауторског дјела, пјев птица, жубор воде, итд.) који се фиксирају на физички предмет (грамофонска плоча, CD, аудио касета итд.). Фонограм је нематеријално добро и мора се разликовати од физичког носача звука. Оно што је карактеристично за фонограм је да не обухвата звучне записе који се налазе на носачу звука и слике односно да тонски запис интегрисан у видеограму је изгубио својство фонограма.

Остваривање права аутора – је сваки вид заступања аутора у правним пословима са свим видовима копирика, од наплате накнаде за кориштење ауторског дјела до заступања у судским процесима приликом повредe права аутора.

Ничанска класификација – Свака од земаља која је страна уговора који је услагашен у Ници, Француска, дужна је пријемљивати Ничанску класификацију у вези с регистрацијом живова, било као главну класификацију или као помоћну класификацију, тако да их мора укључити у службене документе и публикације које се односе на регистрације живова. Користење Ничанске класификације је обавезно, не само за националну регистрацију живова у државама потписницама уговора из Нице, већ и за међународну регистрацију живова извршених од стране Међународног бироа WIPO-а, на основу Мадридског споразума о међународној регистрацији живота као и Протокола.

Приликом подношења пријаве за регистрацију производа и услуге обухваћене жигом морају бити наведени и сврстани у класе према Међународној класификацији. Списак производа и/или услуга за које је знак регистрован одређује обим заштите жигом, која се односи на производе и/или услуге наведене у списку. Због тога је правилно класификовати производе и услуге за које се тражи заштита од круцијалног значаја за „живот“ жига.

Женевска конвенција за заштиту произвођача фонограма од неodobреног умножавања њихових фонограма је у Женеви 1971. године међу њеним чланцима се налази и Босна и Херцеговина. Кључна одреба ове конвенције гласи: „Свака држава уговорница ће штити произвођаче фонограма, који су држављанини друге државе и неовлашћеног умножавања и увоза тако умножених примјерака, уколико су такво умножавање и увоз учињени ради пуштања примјерака у промет, као и од пуштања таквих примјерака у промет.“

5. ОСТАЛИ ПОЈМОВИ ВЕЗАНИ ЗА ПРАВО АУТОРА, ОСТВАРИВАЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ЊИХОВИХ ДЈЕЛА

C (copyright) у кругу (©) – симбол који означава ауторско право. Ауторско право настаје стварањем дјела и зато се симболом © означава носилац ауторских права уз резерве и ограничења на кориштење дјела. Симбол © се користи на основу члана III.

интелектуално власништво (WIP) и који се састоји од два уговора: Мадридског споразума о међународној регистрацији жигова, који датира из 1891. и Протокола који се односи на Мадридски споразум о међународној регистрацији жигова који је усвојен 1989. На овај начин је омогућено да се пријава жига поднесе у било којој или свим земљама чланицама Мадридске уније (тренутачно их је 75) подношењем само једне пријаве за међународну регистрацију жига. То значи да носилац жига из Бих може поднети захтев за међународно регистровање жига за добијање заштите у земљама потписницама споразума у којима подносилац жели остварити заштиту, као и захтев за уписивање промјена у Међународном регистру у складу са Мадридским аранжманом и Мадридским протоколом. У том случају плаћају се таксе и трошкови поступка Институту, а међународне таксе директно Међународном Бироу Свјетске организације за интелектуално власништво.

Уговор о интерпретацијама и фонограмима (WPPT) – Усвојен 1996 у Женеви. Као и Уговор о ауторском праву овај уговор је окарактеризан као интернетски уговор, јер се њиме рјешава питање ауторских права у дигиталном окружењу. Ослања се на Римску конвенцију и допуњује је. Уговором о интерпретацијама и фонограмима признаје извођачима и морална права и право да се њихова изведба не мијења. Извођачима се за њихове изведбе признају иста имовинска права која се иначе јамче ауторима, а зајамчено им је и право на накнаду за кориштење изведби. Накнада за кориштење јамчи се такођер произвођачима звучних снимки за свако кориштење.

Споразум о трговинско правним аспектима права интелектуалног власништва (WTO-TRIPS) – је додатак 1Ц Споразума из Маракеша, којим је основана WTO, а који је закључен 15.04.1994. године и ступио на снагу 01.01.1995. године. TRIPS споразум први пут уводи појам права интелектуалног власништва у мултилатерални трговински систем уз регулисање њихове заштите. TRIPS споразум је обвезујући за све чланице WTO-а и најважнија је међународна конвенција у области интелектуалног власништва.

Универзална конвенција о ауторском праву (УСС) - усвојена је у Женеви, Швајцарска 1952. године, је једна од двије главне међународне конвенције које штите ауторска права (друга је Бернска конвенција). УСС је развијена од стране UNESCO-а, као алтернатива Бернској конвенцији за оне државе које се не слажу с аспектима Бернске конвенције, али и даље желе судјеловати у неком облику мултилатералне заштите ауторских права.

Римска конвенција за заштиту уметника извођача, произвођача фонограма и организација за емитирање - је усвојена на 26.09.1961. од стране чланова BIRPI (што је организација која је претходила WIPO). Њоме је по први пут заштита ауторских права продужена од самог творца ауторског дјела и на власнике појединих физичких израза интелектуалног власништва, као што су касете, CD или DVD-ови, те извођаче ауторских дјела и дискографе и емитере.

WIPO Уговор о ауторском праву (WCT) - је међународни уговор о ауторским правима коју су донијела државе чланице WIPO-а 1996. године. Она пружа додатне заштите за ауторска права, потребне због напретка у информацијским технологијама. То осигурава да су компјутерски програми заштићени као књижевна дјела, те да је и материјал кориштен у базама података заштићен. Овај уговор пружа ауторима радова пуну контролу над изнајмљивањем и дистрибуцијом програма које не могу имати под Бернском конвенцијом. Такође пружа заштиту неовлаштене промоције у управљању информацијама садржаном у дјелу.

Бечки споразум - је споразум о установљењу међународне класификације филмативних елемената живота састављен је у Бечу 12.06.1973, а измијењен 01.10.1985. Ступио је на снагу у Босни и Херцеговини 19.04.2012. Састоји се од пописа категорија, разреда и подразреда у које се класифицирају филмативни елементи живота. Класификације се проводи за потребе претраживања живота и не утиче на обим заштите.

Матрички систем за међународну регистрацију живота - је систем који администрира Међународни уред Свјетске организације за

ISBN - (Међународни стандардни број књиге) је 13-о цифрени број који је јединственим начином идентифицира књиге или сличне производе издате било где у свијету.

ISRC - (Међународни стандардни код за појединачне снимке) је стандардни међународни код за јединствено идентифицирање звучних записа те музичких и видео снимака. ISRC код је донекле различит од осталих међународно-идентифицирајућих кодова ове је појединачно идентифицира сваки појединачно снимљени звук у склопу једног дјела, на цијело дјело или рад. Дакле, различити снимци, промијене или ремикси истог дјела захтевају нове појединачне ISRC кодове

4. МЕЂУНАРОДНЕ КОНВЕНЦИЈЕ, СПОРАЗУМИ И ДРУГИ АКТИ КОЈИ ОДРЕЂУЈУ ОБЛАСТ АУТОРСКОГ ПРАВА, ДЈЕЛА И АУТОРА

Бернска конвенција – конвенција за заштиту књижевних и умјетничких дјела је први мултилатерални међународни уговор о ауторском праву, чије је основно начело да страним ауторима осигурава национални третман уз поштовање минималних конвенцијских моралних и имовинских права. Друго начело се односи на заштиту аутора и њихових дјела без формалности, које евентуално предвиђа законодавство земље у којој се тражи ауторско права заштита. Бернска конвенција је доживјела измјене које су потврђене на дипломатским конференцијама одржанима у Берлину 1908., Риму 1928., Бриселу 1948., Стокхолму 1967. и Паризу 1971. Берлинском ревизијом Конвенције укључени су у заштиту и филмови.

WIPO конвенција – или, како се још формално назива, конвенција о оснивању Свјетске организације за интелектуално власништво је мултилатерални уговор који је основала Свјетска организација за интелектуално власништво (WIPO). Конвенција је потписана у Стокхолму, Шведска, 14. 07. 1967, а ступила је на снагу 26.03. 1970. Од марта 2014. године WIPO конвенција има 187 уговорних странака. Конвенција је написана на енглеском, француском, руском и шпанолском, а сви текстови једнако су вјеродостојни.

- **IP1** је свјетска база аутора из цијелог свијета, администрирана од стране америчке колективне организације ASCAP.
- **WID** је свјетска база музичких дјела из цијелог свијета администрирана од стране швајцарске колективне организације SUIA.

a. Обје базе су, практично, електронске бидиоотеке с подацима о већини аутора и њихових дјела из цијелог свијета који се налазе у систему колективног остваривања права аутора. Базе су затвореног типа у смислу приступа, и интерактивно у смислу свакодневне надградње од стране колективних организација које се налазе у чланству CISC-а.

СТАНДАРДНИ ИДЕНТИФИКАЦИОНИ КОДОВИ

ISWC - (Међународни стандардни код музичког дјела) је јединствени, сталин и међународно препознат ISO референтни број за идентификацију музичких дјела

ISAN - (Меѓународни стандардни аудио-визуелни број) је добороволан и нумерички систем и мета-дана која се заједнички користи за идентификацију било којег AV дјела (филмови, документи, цртици, статии и други медиуми). ISAN овозможује идентификацију својих горе поменутих дјела и нивихових аутора широм свијета без потребе контактирања аутора или издавача.

Дјела или процеси који не подлијежу ауторскоправној заштити су:

- идеје
- концепти,
- поступци,
- радне методе,
- математичке операције,
- начела или открића,
- службени текстови из области законодавства, управе и судства (нпр. закони, уредбе, одлуке, извјештаји, записници, судске одлуке и слично);
- политички говори и говори одржани током судских расправа,
- дневне вијести или разне информације, које имају карактер кратке вијести садржане у обавјештењу за штампу те, • народне књижевне и умјетничке творевине.

Временско ограничење ауторског права - поред очигледног трајања за живота аутора, 70 година након његове смрти, без обзира када је ауторско дјело законито објављено.

Презаказ ауторског дјела у јавно додро – се дешава престанком ауторског права, те се може слободно користити уз обавезу признања ауторства, поштивања ауторског дјела те части или угледа аутора.

Ауторска накнада - је израз који означава накнаду за искориштавање права уступаљеног кориснику (примаоцу) путем уговора односно дозволе или "лиценце" од стране аутора или његовог заступника, коју тај корисник плаћа даваоцу "лиценце".

Copyright - је, најједноставније речено, преведени појам „ауторско право“ у англисаксонском правном систему.

2. АУТОРСКА ДЈЕЛА И ЊИХОВО ИСКОРИШТАВАЊЕ

Ауторско дјело - је индивидуална духовна творевина из области изражавања. Ауторско дјело не мора бити нужно производ тј креација само једног лица него је могуће да у стварању једног ауторског дјела учествује неограничени број лица од којих је сваки аутор дјела или дјеликова исте креације.

Ауторска дјела јесу особито:

- **Језична дјела** (писана дјела, говорна дјела, компјутерски програм) – нпр. романи, новеле, пјесме, причиници, новине;
- **Музичка дјела**, са ријечима или без ријечи;
- **Драмска и драмско-музичка дјела;**
- **Кореографска и пантомимска дјела;**
- **Дјела ликовне умјетности** (с подручја сликарства, кинарства и графика), без обзира на материјал од којег су начињена, те остала дјела ликовних умјетности;
- **Дјела архитектуре**
- **Дјела примјенених умјетности** и индустријског дизајна
- **Фотографска дјела** и дјела произведена поступком сличним фотографском;
- **Аудиовизуелна дјела** (кинематографска дјела и дјела створена на начин сличан кинематографском стварању)
- **Капторграфска дјела;**
- прикази научне или техничке природе као што су цртежи, планови, скице, таблице итд.

Имовинска права аутора – су искључива права аутора, јер аутор може одобрити или забрањити коришћење свог дјела на било који начин, и под било којим условима. Та права обухватају:

- **Право перодуцирања (право умножавања)** – право израде ауторског дјела у једном или више примјерака у целини или у дијеловима, директно или индиректно, привремено или трајно, било којим средствима и у било којем облику.
- **Право дистрибуције (право стављања у промет) и изнајмљивање** – право дистрибуције је искључиво право стављања у промет изворника или примјерака ауторског дјела продајом или на који други начин. Изнајмљивање означава давање на коришћење изворника или примјерака дјела у ограниченом раздобљу, ради остваривања изравне или неизравне имовинске или комперијалне користи.
- **Право саопштавања ауторског дјела јавности** обухвата:

- право јавног извођења,
- право јавног приказивања сценских дјела,
- право јавног преношења,
- право јавног саопштавања фиксираних дјела,
- право јавног приказивања,
- право радиодифузијског емитирања,
- право радиодифузијског реемитирања,
- право јавног саопштавања,
- право радиодифузијског емитирања,
- право стављања на располагање јавности.

Аутори спојених дјела – су било која два или више аутора који споје своја ауторска дјела у циљу заједничког искориштавања. Сваки од аутора задржава ексклузивна морална и имовинска права на своје дјелу, а односи између аутора уређују се засебним уговором.

Коауторство – је ситуација гдје је више аутора судјеловало у изради једног дјела. Ако је тако остварено дјело недјелива цјелина, коауторима припада заједничко ауторско право на створеном дјелу.

ПОЈМОВНИК

1. АУТОРИ И ЊИХОВА ПРАВА

Аутор - је физичко лице које је створио дјело.

Ауторско право - је скуп правних норми које регулишу односе у вези са ауторским дјелима. Скуп ових норми, тј ауторских права, у принципу дјеле се на морална и имовинска права.

Морална права аутора обухватају:

- **Право прве објаве** – аутор има право одлучити када и како ће његово дјело постати доступно јавности,
- **Право на признање ауторства** – аутор има право бити признат и означен као аутор дјела,
- **Право на поштовање ауторског дјела и част или углед аутора** – аутор има право успротивити се сваком деформирању, сакаћењу или другој измјени својег дјела и сваком користињу дјела који угрожава његову част или углед,
- **Право покајања** – аутор има право опозвати право користиња дјела и спријечити његово даље користиње уз поправљање штете кориснику тога права, ако би даље користиње штетило његовој чести или угледу.

АМУС

Асоцијација композитора музичких стваралаца

Обала Кулина бана 22, Сарајево
Тел : 033 205 600 Факс : 033 218 258

email: stucnas@uzbaidamus.ba; www.amus.ba

Уредник издања
Мирза Хајрић

Реализацију овог пројекта омогућили су
СЛДР и Министарство културе и спорта Кантона Сарајево

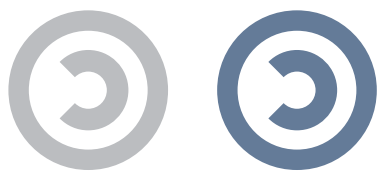
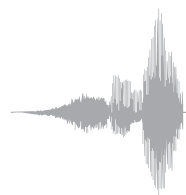
ПОЈМОВНИК

Босна и Херцеговина,
© АМУС 2015 сва права задржана

ПОЈМОВНИК

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZICKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPONENTA
MUZICKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

